

ДЕРЖАВА ЯК СУБ'ЄКТ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджено особливості правового становища держави як суб'єкта інвестиційної діяльності. Зазначено, що у сучасних теоретико-правових дослідженнях, предметом яких є правове регулювання інвестиційної діяльності, недостатньо уваги приділено вивченню особливостей правового становища держави як суб'єкта інвестиційної діяльності. Встановлено, що держава у інвестиційних відносинах може набувати різні правові статуси та вступати у інвестиційні відносини, що мають різну правову природу.

Держава є одним із ключових суб'єктів інвестиційної діяльності, оскільки виступає: 1) безпосереднім учасником інвестиційної діяльності – інвестором чи реципієнтом інвестицій; 2) суб'єктом, що здійснює державне регулювання інвестиційної діяльності шляхом: підтримки реалізації інвестиційних проєктів; управління державними інвестиційними проєктами; надання пільгових умов здійснення інвестиційної діяльності; контролю за дотриманням законності здійснення інвестиційної діяльності усіма учасниками інвестиційних відносин; гарантування прав суб'єктів інвестиційної діяльності та гарантом щодо захисту інвестицій; зупинення або припинення інвестиційної діяльності за рішенням органу державної влади.

Визначено основні функції держави у інвестиційній діяльності – регулятивну, охоронну, заохочувальну. Регулятивна функція направлена на врегулювання інвестиційної діяльності на рівні національного та міжнародного законодавства. Охоронна направлена на охорону прав та інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності шляхом надання їм передбачених інвестиційним законодавством гарантій. Заохочувальна функція направлена на встановлення пільг та преференцій суб'єктам інвестиційної діяльності з метою залучення інвестицій у окремі сфери інвестиційної діяльності.

Зазначено, що перспективним напрямом подальших наукових досліджень держави як суб'єкта інвестиційної діяльності є питання щодо відмови держави від імунітету, коли вона виступає стороною приватноправових відносин.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, суб'єкт інвестиційної діяльності, інвестиційне законодавство, державна підтримка.

Постановка проблеми. Правовідносини з приводу реалізації інвестицій виникають переважно між приватними суб'єктами, проте значну роль у інвестиційній діяльності відіграє держава як специфічний суб'єкт. Місце держави у інвестиційній діяльності неможливо недооцінювати, оскільки вона здійснює вирішальний вплив на регулювання інвестиційних відносин як на національному та і міжнародному рівнях правового регулювання.

Актуальність теми дослідження зумовлена поліаспектною правовою природою інвестиційних відносин, у яких приймає участь держава, та фрагментарним станом дослідження особливостей участі держави в інвестиційній діяльності.

Крім того, норми законодавства, що регулює інвестиційну діяльність, мають колізії щодо визначення суб'єктного складу інвестиційних відносин. У юридичній літературі існує думка, з якою варто

погодитися, що норми Господарського кодексу України [1] та Закону України «Про інвестиційну діяльність» [2] містять неузгодженість у частині визнання держави як суб'єкта інвестиційної діяльності. Так, В.Н. Петрина вказує, що норми ч. 1 ст. 2 та ст. 5 Закону України «Про інвестиційну діяльність», визначаючи громадян, не зареєстрованих як підприємців, та державу суб'єктами інвестиційної діяльності, тобто суб'єктами господарювання, вступають у колізію з нормами ч. 2 ст. 55 та ч. 1 ст. 8 Господарського кодексу України. Оскільки згідно з ч. 1 ст. 3 Господарського кодексу України господарську діяльність здійснюють суб'єкти господарювання. Виходячи з цього, суб'єкти інвестиційної діяльності, як діяльності господарської, за визначенням мають бути суб'єктами господарювання. Водночас згідно із ч. 2 ст. 55 Господарського кодексу України суб'єктами господарювання є тільки господарські організації – юридичні

особи та громадяни, які зареєстровані як підприємці, а згідно з ч. 1 ст. 8 Господарського кодексу України «держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання» [3, с. 110].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-правове осмислення правового становища суб'єктів інвестиційної діяльності відображено у працях О. М. Вінник [4], Ю.М. Жорнокуя [5], А.С., Макаренко [6], В.В. Поєдинок [7], В.М. Стойки [8], В.Д. Чернадчука [9], проте питанню правового становища держави як суб'єкта інвестиційної діяльності не приділено достатньої уваги. Науковий інтерес вчених зосереджувався здебільшого на вивченні проблем правового регулювання та особливостей правового становища юридичних осіб як суб'єктів інвестиційної діяльності.

Метою статті є дослідження особливостей правового становища держави як суб'єкта інвестиційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Дослідження кола суб'єктів інвестиційної діяльності є досить актуальним та цікавим питанням як у теоретичному, так і практичному аспекті. Згідно зі ст. 5 Закону України «Про інвестиційну діяльність» суб'єктами (інвесторами і учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави. З огляду на вказане коло суб'єктів інвестиційної діяльності досить широке, що породжує поліаспектну правову природу інвестиційних відносин. Центральне місце у інвестиційній діяльності займає держава.

А.С. Макаренко зазначає, що особливе місце серед суб'єктів інвестиційної діяльності займає держава в особі уповноважених органів держави. Держава бере участь в інвестиційному процесі як безпосередньо через державний сектор економіки, так і побічно через свої інституції. Автор зауважує, що загалом знизилась роль держави як інвестора, однак, тим не менш вона все більше виступає як суб'єкт, що регулює і стимулює інвестиційні потоки з метою впливу на їх кількість, якість, порядок розміщення та систематизацію. Необхідно підкреслити, що держава в інституційних відносинах виступає, з одного боку, як суб'єкт адміністративних владних відносин, а з іншого – може бути безпосереднім учасником інвестиційних цивільних відносин і виступати у ролі суб'єкта цивільних відносин [10, с.58].

Особливістю правового становища держави як суб'єкта інвестиційної діяльності є те, що вона може виступати у якості регулятора, так і безпосереднього учасника інвестиційної діяльності (інвестора чи реципієнта інвестицій). У науковій літературі існує думка, що держава в ринковій економіці може виступати як в ролі інвестора, так і в ролі учасника

інвестиційної діяльності [11, с. 171]. На нашу думку, така позиція є не досить обґрунтованою, оскільки учасник відносин – суб'єкт, який безпосередньо приймає участь у відносинах і набуває у таких відносинах прав та обов'язків. Тобто якщо виходити з того, що держава є інвестором – логічно, що вона є й учасником інвестиційної діяльності.

Аналіз інвестиційного законодавства дає підстави стверджувати, що держава є одним із ключових суб'єктів інвестиційної діяльності, оскільки виступає:

1) безпосереднім учасником інвестиційної діяльності – інвестором чи реципієнтом інвестицій, вступаючи у інвестиційні відносини з іншими суб'єктами інвестиційної діяльності з приводу реалізації інвестицій. На законодавчому рівні вказівка на участь держави у інвестиційній діяльності відображена у ч. 1 ст. 2 Закону України «Про інвестиційну діяльність», відповідно до якої, інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Як безпосередній учасник інвестиційної діяльності держава може бути:

стороною інвестиційного договору, наприклад, угоди про розподіл продукції, відповідно до ст. 4 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» [12], або спеціального інвестиційного договору, відповідно до п.7 ч.1 ст. 1 Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями» [13];

самостійним інвестором, здійснюючи інвестування державних інвестиційних проектів. При цьому пунктами 6 та 8 ст. 2 Закону України «Про інвестиційну діяльність» зазначено, що державне інвестування державних інвестиційних проектів з використанням державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії, здійснюється відповідно до вимог бюджетного законодавства. Державне або місцеве інвестування в об'єкти приватної власності здійснюється за умови закріплення в державній або комунальній власності частки у статутному капіталі юридичної особи, яка отримує таке інвестування за рахунок бюджетних коштів, залежно від обсягу вкладених інвестицій. З цього приводу В.Д. Чернадчук зауважує, що серед інвесторів як особливий суб'єкт виділяється держава, яка бере участь в інвестиційному процесі через державний сектор економіки, шляхом інвестування соціальних програм або через свої органи виконавчої влади. Держава здійснює інвестування тих галузей та виробництв, які мають загальнонаціональний характер і від яких залежить її безпека та забезпечення потреб населення. Особливим інструментом державної інвестиційної діяльності є

кредитна політика, за допомогою якої стимулюється вкладення коштів у пріоритетні інвестиційні проекти. Держава здійснює кредитну політику через Фонд державного майна, Державний інноваційний фонд, Пенсійний фонд тощо [9];

2) регулятором інвестиційної діяльності. Так, відповідно до ст. 11 Закону України «Про інвестиційну діяльність» державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики виходячи з цілей та показників економічного і соціального розвитку України, державних та регіональних програм розвитку економіки, державного і місцевих бюджетів, зокрема передбачених у них обсягів фінансування інвестиційної діяльності.

Регулювання інвестиційної діяльності державою здійснюється на національному та міжнародному рівні правового регулювання шляхом встановлення умов здійснення інвестиційної діяльності. Держава регулює умови інвестиційної діяльності шляхом: подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв; заходів щодо розвитку та захисту економічної конкуренції; роздержавлення і приватизації власності; визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами; політики ціноутворення; проведення державної експертизи інвестиційних проектів; інших заходів (ч.3 ст. 12 Закону України «Про інвестиційну діяльність»).

Варто погодитися з думкою, що основоположним принципом державного регулювання інвестиційної діяльності повинна бути законодавчо забезпечена стійка рівновага між імперативним впливом держави на інвестиційну діяльність і свободою її здійснення. Надлишкове втручання держави підвищує корупційні ризики і викликає погіршення інвестиційного клімату, стагнацію і відтік інвестицій у більш економічно привабливі юрисдикції [14, с.11].

Особливості правового становища держави як суб'єкта інвестиційної діяльності, що здійснює регулятивні функції, відображаються у тому, що держава:

здійснює підтримку реалізації інвестиційних проектів та надає пільгові умови здійснення інвестиційної діяльності (ч.5 ст.2 Закону України «Про інвестиційну діяльність») шляхом: співфінансування реалізації інвестиційних проектів за рахунок коштів державного бюджету; надання відповідно до законодавства для реалізації інвестиційних проектів державних гарантій з метою забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єкта господарювання; кредитування за рахунок коштів державного бюджету суб'єктів господарювання для реалізації інвестиційних проектів; повної або часткової компенсації за рахунок коштів державного

бюджету відсотків за кредитами суб'єктів господарювання для реалізації інвестиційних проектів (ст. 12-1 Закону України «Про інвестиційну діяльність»).

Також варто звернути увагу на державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями. Відповідно до Закону України «Про державне регулювання інвестиційних проектів із значними інвестиціями» інвестору із значними інвестиціями може надаватися державна підтримка у таких формах: 1) звільнення від сплати окремих податків та зборів; 2) звільнення від оподаткування ввізним митом нового устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього, що ввозяться виключно для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями на виконання спеціального інвестиційного договору; 3) забезпечення переважного права землекористування земельною ділянкою державної або комунальної власності для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями; 4) забезпечення за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та з інших джерел, не заборонених законом, будівництва об'єктів суміжної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водото електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями;

здійснює управління державними інвестиційними проектами;

здійснює контроль за дотриманням законності здійснення інвестиційної діяльності усіма учасниками інвестиційних відносин. Прикладом може слугувати державна реєстрація договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора про виробничу кооперацію, спільне виробництво та інші види спільної інвестиційної діяльності, не пов'язаної із створенням юридичної особи, укладені відповідно до законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України за участю іноземного інвестора (п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора» [15]).

виступає гарантом прав суб'єктів інвестиційної діяльності та гарантом щодо захисту інвестицій. Відповідно до ч. 1 ст.18 Закону України «Про інвестиційну діяльність» держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів. Згідно зі ст. 19 Закону України «Про інвестиційну діяльність», держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується

рівноправний режим, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій. З метою забезпечення сприятливого та стабільного інвестиційного режиму держава встановлює державні гарантії захисту інвестицій. Державні гарантії захисту інвестицій – це система правових норм, які спрямовані на захист інвестицій та не стосуються питань фінансово-господарської діяльності учасників інвестиційної діяльності, сплати ними податків, зборів (обов'язкових платежів). Державні гарантії захисту інвестицій не можуть бути скасовані або звужені стосовно інвестицій, здійснених у період дії цих гарантії.

Крім того, для державних підприємств, що виступають інвесторами за межами України та яким відкрито іпотечний кредит, встановлюється гарантія по цих інвестиціях з боку держави (ч. 5 ст. 7 «Про інвестиційну діяльність»);

зупиняє або припиняє інвестиційну діяльність. Причинами зупинення або припинення інвестиційної діяльності за рішенням державного органу можуть бути згідно зі ст. 21 Закону України «Про інвестиційну діяльність»: якщо її продовження може призвести до порушення встановлених законодавством санітарно-гігієнічних, архітектурних, екологічних та інших норм, прав та інтересів громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом; оголошення в установленому законом порядку інвестора банкрутом внаслідок неплатоспроможності; стихійного лиха; запровадження надзвичайного стану.

Таким чином, із зазначених повноважень вбачається, що основними функціями держави як суб'єкта інвестиційної діяльності є: регулятивна; охоронна; заохочувальна. Регулятивна функція спрямована на врегулювання інвестиційної діяльності на рівні національного та міжнародного законодавства. Охоронна направлена на охорону прав та інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності шляхом надання їм передбачених інвестиційним законодавством гарантії. Заохочувальна функція спрямована на встановлення пільг та преференцій суб'єктам інвестиційної діяльності з метою залучення інвестицій у окремі сфери інвестиційної діяльності.

Незважаючи на те, що держава наділена досить великим колом повноважень, як суб'єкт інвестиційної діяльності, законодавство чітко встановлює вимогу заборони втручання державних органів та посадових осіб у реалізацію договірних відносин між суб'єктами інвестиційної діяльності зверх своєї компетенції (ст. 9 Закону України «Про інвестиційну діяльність»). Слід звернути увагу і на ч. 2 ст. 18 Закону України «Про інвестиційну діяльність», якою

передбачено, що державні органи та їх посадові особи не мають права втручатися в діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності, крім випадків, коли таке втручання допускається чинним законодавством і здійснюється в межах компетенції цих органів та посадових осіб. Ніхто не має права обмежувати права інвесторів у виборі об'єктів інвестування за винятком випадків, передбачених законом. У разі прийняття державними або іншими органами актів, що порушують права інвесторів і учасників інвестиційної діяльності, збитки, завдані суб'єктам інвестиційної діяльності, підлягають відшкодуванню у повному обсязі цими органами.

У контексті дослідження держави як суб'єкта інвестиційної діяльності важливо звернути увагу на питання щодо відмови від імунітету держави, коли вона виступає стороною приватноправових відносин. Яскравим прикладом може слугувати ситуація, коли держава виступає стороною угоди про розподіл продукції, відповідно до якої одна сторона – Україна (далі – держава) доручає іншій стороні – інвестору на визначений строк проведення пошуку, розвідки та видобування корисних копалин на визначеній ділянці (ділянках) надр та ведення пов'язаних з угодою робіт, а інвестор зобов'язується виконати доручені роботи за свій рахунок і на свій ризик з наступною компенсацією витрат і отриманням плати (винагороди) у вигляді частини прибуткової продукції (ч. 1 ст. 4 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» [12]. З вказаної статті вбачається, що держава є безпосереднім учасником угоди про розподіл продукції – стороною інвестиційних договірних відносин. Проте, не дивлячись, що держава є стороною договору, невід'ємною ознакою держави є наявність суверенітету, який проявляється в низці її імунітетів – судового імунітету, імунітету щодо попереднього забезпечення позову та виконання судового рішення. Наявність імунітетів держави ставить інших учасників договірних відносин у нерівне правове становище. Законом України «Про угоди про розподіл продукції» у ст. 32 передбачено, що на вимогу іноземного інвестора (інвесторів) держава має право відмовитися від імунітету в угоді про розподіл продукції. Така відмова поширюється на всі судові рішення, рішення міжнародних комерційних арбітражів, рішення у провадженнях щодо попереднього забезпечення позову, а також виконання рішень судових і арбітражних органів. Тобто інвестиційним законодавством державі надане право відмовитися від імунітету. З цього приводу існує Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 5, ч. 3 ст.6, ст. 32 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» (справа про

угоди про розподіл продукції) [16], виходячи з норм розділу 1 «Загальні засади» Конституції України держава діє не тільки в порядку здійснення суверенної влади, а також як суб'єкт цивільно-правових відносин (зокрема в реалізації відносин права власності – ст. 13, 14 Конституції України). Можливість відмови держави від імунітету у відносинах цивільно-правового характеру, в тому числі зовнішньоекономічних і господарських, в яких держава виступає стороною як суб'єкт цивільно-правових відносин, цілком відповідає конституційній zasadі рівності усіх суб'єктів права власності перед законом (ч. 4 ст. 13 Конституції України). Тому положення ст. 32 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» про відмову держави в угодах про розподіл продукції від судового імунітету, імунітету щодо попереднього забезпечення позову та виконання судового рішення

не може розглядатися як таке, що суперечить ст. 8 Конституції України, яка має найвищу юридичну силу.

Висновки. Особливість правового становища держави в інвестиційній діяльності відображається через можливість вступати у інвестиційні правовідносини в якості інвестора чи реципієнта інвестицій та регулятора інвестиційних відносин і гаранта для іноземних інвесторів. Жоден суб'єкт інвестиційної діяльності не наділений таким широким колом повноважень, як держава. На підставі вищевикладеного, варто констатувати, що теоретико-правові підходи до вивчення правового становища держави в інвестиційній діяльності носить фрагментарний характер. Вивчення правового становища держави як суб'єкта інвестиційної діяльності є перспективним напрямом подальших наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
3. Петрина В.Н. Інвестиційна діяльність як предмет правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 3. С. 109–115.
4. Вінник О. М. Інвестиційне право: підручник. Київ : Прав. єдність, 2009. 616 с.
5. Жорнокуй Ю.М., Шуміло О.М., Суц О.П. Інвестиційне право: підручник / за заг. ред. Жорнокуя Ю.М. Київ: Право, 2015. 512 с
6. Поєдинок В. В. Правове становище інвестора як суб'єкта господарських відносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Київ, 2004. 22 с.
7. Поєдинок В. В. Види інвесторів за законодавством України. *Юридична Україна*. 2004. № 3. С. 48–52.
8. Стойка В. М. Захист прав суб'єктів інвестиційної діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04, господарське право; господарсько-процесуальне право. Донецьк, 2003. 19 с.
9. Чернадчук В.Д., Сухонос В.В., Чернадчук Т.О. Основи інвестиційного права України: Навчальний посібник / за заг. ред. В.Д. Чернадчука. - 2-ге вид., перероб. і доп. Суми: ВТД «Університетська книга»; Київ : Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. 384 с. URL: <https://buklib.net/books/37105/>.
10. Макаренко А.С. Правовий статус суб'єктів інвестиційної діяльності. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2018. Том 29 (68) № 3. С. 56-60. https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/3_2018/12.pdf
11. Залевська-Шишак Г. Роль держави у стимулюванні інвестиційної активності в Україні. *Світ фінансів*. Випуск 4 (9), грудень 2006 р. С. 170–177.
12. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. № 1039-XIV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text>
13. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями: Закон України від 17.12.2020 р. № 1116-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>
14. Бойчук Р. П. Форми, методи та інструменти державного регулювання інвестиційної діяльності. *Право та інноваційне суспільство*. 2016. № 2 (7). С. 9–17.
15. Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.1997 р. № 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112-97-%D0%BF#Text>.
16. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 5, частини третьої статті 6, статті 32 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» (справа про угоди про розподіл продукції) від 06.12.2001 р. № v017p710-01. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-01#Text>.

REFERENCES

1. Economic Code of Ukraine, No. 436-IV (2003 January 16). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine on Investment Activity, No. 1560-XII (1991, September 18). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> [in Ukrainian].
3. Petryna, V. N. (2020). Investment activity as a subject of legal regulation. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 3, 109–115 [in Ukrainian].
4. Vinnyk, O. M. (2009). *Investment Law*. Kyiv : Prav. yednist [in Ukrainian].
5. Zhornokui, Yu. M., Shumilo, O. M., Sushch, O. P. (2015). *Investment Law*. Yu. M. Zhornokui (Ed.). Kyiv: Pravo, [in Ukrainian].
6. Poiedynok V. V. (2004). Investor's legal status as a subject of economic relations. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
7. Poiedynok V. V. (2004). Types of investors under the legislation of Ukraine. *Yurydychna Ukraina*, 3, 48–52 [in Ukrainian].
8. Stoika, V. M. (2003). Protection of the rights of entities of investment activity. *Candidate's thesis*. Donetsk [in Ukrainian].
9. Chernadchuk, V. D., Sukhonos, V. V., Chernadchuk, T. O. (2005). *Fundamentals of Investment Law of Ukraine. Ukrainy*. V. D. Chernadchuka (Ed.). Sumy: VTD «Universytetska knyha»; Kyiv : Vydavnychiy dim «Kniahynia Olha». Retrieved from: <https://buklib.net/books/37105/> [in Ukrainian].
10. Makarenko, A. S. (2018). Legal status of investment entities. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho*. Ser. Yurydychni nauky, Vol 29 (68), No. 3, 56–60. https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals-/2018/3_2018/12.pdf [in Ukrainian].
11. Zalevska-Shyshak, H. (2006). The role of the state in stimulating investment activity in Ukraine. *Svit finansiv*, 4 (9), 170–177 [in Ukrainian].
12. Law of Ukraine on Agreements on Distribution of Products, No. 1039-XIV (1999, September 14). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text> [in Ukrainian].
13. Law of Ukraine on State Support for Investment Projects with Significant Investments, No. 1116-IX (2020, September 17). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> [in Ukrainian].
14. Boichuk, R. P. (2016). Forms, methods and instruments of state regulation of investment activity. *Law and innovative society*, 2 (7), 9–17 [in Ukrainian].
15. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on Approval of the Regulation on the Procedure for State Registration of Treaties (Contracts) on Joint Investment Activity with the participation of a foreign investor, No. 112 (1997, January 30). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112-97-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
16. Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional submission of the People's Deputies of Ukraine on the conformity of the Constitution of Ukraine (constitutionality) of part one of Article 5, part three of Article 6, Article 32 of the Law of Ukraine «On Agreements on Product Distribution» (Case of Product distribution agreements), No. v017p710-01 (2001, December 06). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-01#Text> [in Ukrainian].

SUSHCH OLENA

PhD in Law, Associate professor, Assistant professor of the Department of Legal Regulation of Economics of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

STATE AS A SUBJECT OF INVESTMENT OPERATIONS

Problem setting. The research is focused on studying specific features of the legal status of the state as a subject of investment operations. The author of the article analyzes the norms of investment legislation reflecting the directions of state participation in investment operations.

Analysis of recent researches and publications. Current scientific research mainly focuses on studying problematic aspects of legal regulation of certain types of investment operations. Modern theoretical and legal studies, where the

subject matter is legal regulation of investment operations, pay insufficient attention to study specific features of the legal status of subjects of investment operations, in particular, the state's legal status.

Target of research is to study specific features of state's legal status as a subject of investment operations.

Article's main body. It has been established that the state can acquire different legal statuses in investment relations and can enter into investment relations of different legal nature.

The state is one of the key subjects of investment operations, since it acts as: 1) a direct participant of investment operations – an investor or recipient of investment; 2) an entity that carries out state regulation of investment operations by: supporting the implementation of investment projects; administration of state investment projects; provision of preferential conditions for carrying out investment operations; control over the compliance with the loyalty of carrying out investment operations by all participants of investment relations; guaranteeing the rights of subjects of investment operations and as a guarantor in regard to the protection of investment; suspension or termination of investment operations by the decision of the state authority.

The main functions of the state within investment operations have been determined – regulatory, security, and incentive. The regulatory function is aimed at regulating investment operations at the level of national and international legislation. The security function is aimed at protecting the rights and interests of subjects of investment operations by providing them with the guarantees under the investment legislation. The incentive function is aimed at establishing benefits and preferences for subjects of investment operations in order to attract investment into certain areas of investment operations.

Conclusions and prospects for the development. The specific feature of the state's legal status within investment operations is reflected through the possibility of entering into investment legal relations as an investor or recipient of investment and a regulator of investment relations and a guarantor for foreign investors. No subject of investment operations is endowed with such a wide range of powers as the state. On the basis of the above, it is worth stating that theoretical and legal approaches to studying the legal status of the state within investment operations have a fragmentary nature. The study of the legal status of the state as a subject of investment operations is a perspective direction for further scientific research.

Key words: investment, investment operations, subject of investment operations, investment legislation, state support.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Суц О. П. Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 77–83.